

Rødtoppet Fuglekonge, Gedser By nær Frisenfeldt og Kanalerne 16.10.2023 - foto Morten Lisse

Rødtoppet Fuglekonge ved Gedser

Af Morten Lisse

Rødtoppet Fuglekonge er med en længde på blot 10 cm kun marginalt større end vores mindste fugl, fuglekongen (længde 9 cm), men så meget desto mere smukkere og mere farve- og kontrastrig. Ikke mindst når man ser på det bedste kendetegn, der altid vækker glæde at få øje på når man tjekker de almindelige Fuglekonger, nemlig den sorte øjenstribе og det kraftige hvide øjenbryn.

Den Rødtoppede Fuglekonge har oplevet en enorm fremgang i Danmark siden første ynglefund i 1961. Det vurderes at den danske ynglebestand er tidoblet siden Atlas undersøgelsen i 1993-1996. Ud af de ca. 300+ anslåede ynglepar i DK skulle Falster i øvrigt være et af de områder med den tætteste bestand.¹

Derudover suppleres ynglefuglene naturligvis med trækgæster, og det i de seneste år i et hidtil uset omfang, som vi også kan se i de datasæt som vi præsenterer nedenfor for Gedser-området. Specielt under forårstrækket suppleres de enkelte ynglefugle ofte med stationære syngende fugle og der kan opleves decideret trækfald, specielt ved Gedser. Om efteråret har de Rødtoppede Fuglekonger en tendens til en lidt mere vestlig forekomst i landet, men viser sig stadig - og i stigende grad - med god forekomst ved Gedser.

Med et meget overbevisende antal af 876 registrerede fund er det absolut en fugl som der er gode chancer for at finde ved Gedser hvis man kratlusker lidt i området. Statistikken for de mange individer, der lander i de professionelle ringmærkeres net på GFU, taler sit eget sprog. Det vidner om, at tætheden er større i nogle perioder, hvorved der er relativt større chancer for at finde "sin egen" rødtop.

Alt dette kigger vi nærmere på i denne artikel, som har fokus på forekomsten af Rødtoppet Fuglekonge i Gedser-området.

¹ Christensen, J.S., T.H. Hansen, P.A.F. Rasmussen, T. Nyegaard, D.P. Eskildsen, P. Clausen, R.D. Nielsen & T. Bregnballe 2022: Systematisk oversigt over Danmarks fugle 1800-2019 - Dansk Ornitologisk Forening.

Om datasættet

Data er udtrukket fra DOFbasen og forsøgt rensset for dubletter (flere registreringer af samme fugl). Artiklen giver ikke det 100% sande overblik over forekomsten af rødtoppet fuglekonge ved Gedser, da DOFbasen er en forholdsvis ny database og der er observatører, som ikke taster ind i DOFbasen og nogle bruger andre databaser til indtastninger.

Der er udtrukket data for perioden 1900 – 2023 for det større område der kaldes Gedser i DOFbasen. Da dette område også indeholder lokaliteter fra Gedesby og Gedesbyskov, er observationer fra disse lokaliteter fjernet for udelukkende at få data fra selve Gedser. Søgningen, der ligger til grund for dataudtrækket fremgår af figur 1.

Derudover er der lavet lignende udtræk af samtlige registrerede ringmærkede Rødtoppedede Fuglekonger for hele landet, igen rensset for gengangere.

The screenshot shows the search interface for DOFbasen. The search criteria are as follows:

- Periode: År/halvår/måned/uge/dag (dropdown)
- Fra år/til år: 1900 2023
- Halvår: (dropdown)
- Måned/uge/dag: (dropdowns)
- Observationstype: Observationer (dropdown)
- Fugle/andre dyr: Fugle - alle (dropdown)
- Område: Større område (dropdown)
- Større område: Gedser (dropdown)
- Art/artsgruppe: Art (dropdown)
- Art: dtoppet Fuglekonge Find art
- Inkl. underarter: (checkbox)
- Antal: (dropdown)
- Adfærd/alder: (dropdowns)
- Dragt/køn: (dropdowns)
- Bilag 1/rødlisten: (dropdown)
- Summering: (checkbox)
- Egne indtastninger: (checkbox)
- Andre indtastere: (checkbox)
- Medobservatør: (checkbox)
- Observatør: (text input)
- Billeder: (checkbox)
- IBA-kriterium: (checkbox)
- Kommentarer: (checkbox)
- Største forekomst: (text input)
- Tekststreng: (text input)
- Sortering: Dato (dropdown)

SØG

Figur 1: Søgning i DOFbasen, der ligger til grund for artiklen.

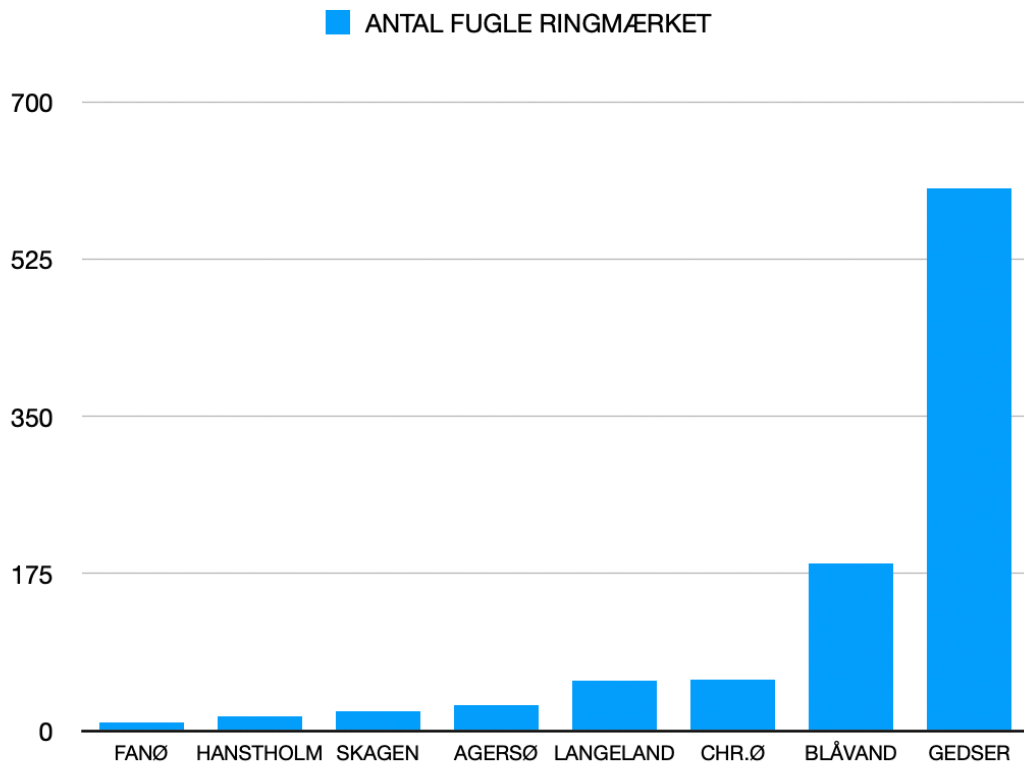
Registrering af Rødtoppet Fuglekonge ved Gedser:

Til trods for at der har været ringmærkning, i begyndelsen ganske vist sporadisk, ved Gedser siden 70'erne, blev første Rødtoppedede Fuglekonge i området registreret og ringmærket ved Gedser i 1998. Det passer fint sammen med artens indvandring til det østlige Danmark, men allerede i 70'erne havde Christiansø interessant nok 4 ringmærkede individer.

Som nævnt ovenover er der i DOFbasen registreret 876 Rødtoppedede Fuglekonger ved Gedser og Gedser har en suveræn rekord i både antal ringmærkede individer totalt, samt dagsrekorden for ringmærkede fugle, med imponerende 18 fugle den 9. april 2018.

Se endvidere figur 2, hvor antallet af ringmærkede Rødtoppedede Fuglekonger vises for nogle af de største ringmærknings-lokaliteter for arten.

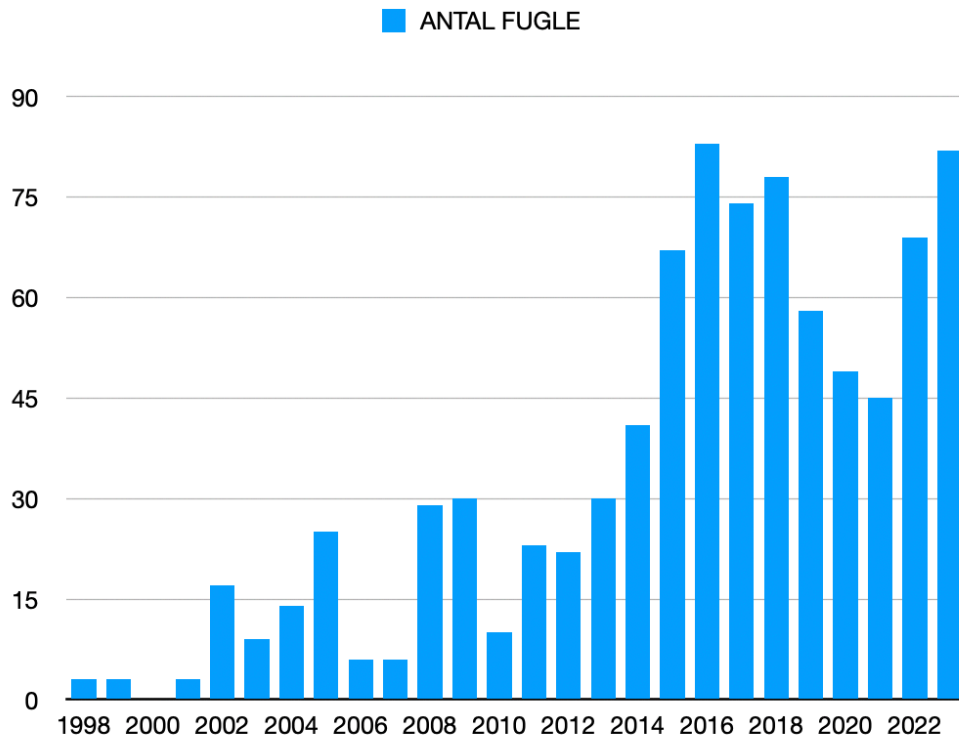
Herudover er arten generelt i fremgang og det manifesterer sig naturligvis også i Gedserområdet, med en øget forekomst, specielt fra 2014 og til nu, som det fremgår af figur 3.

Figur 2: Antal ringmærkede Rødtoppede Fuglekonger på større danske lokaliteter. (Skagen dækker over flere lokalitet nær Skagen by, samt Grenen; Christiansø inkluderer Ertholmene, mens Langeland består af de sydlige lokaliteter Gulstav og Keldsnor).

Rødtoppet Fuglekonge, ringmærket Gedser Odde, 17.04.2022 - foto Benjamin Bechgaard Lisse

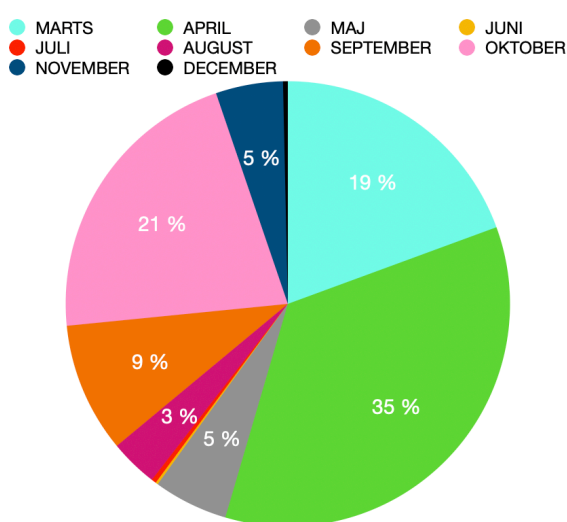

Figur 3: Antal Rødtoppede Fuglekonger årligt i Gedser-området.

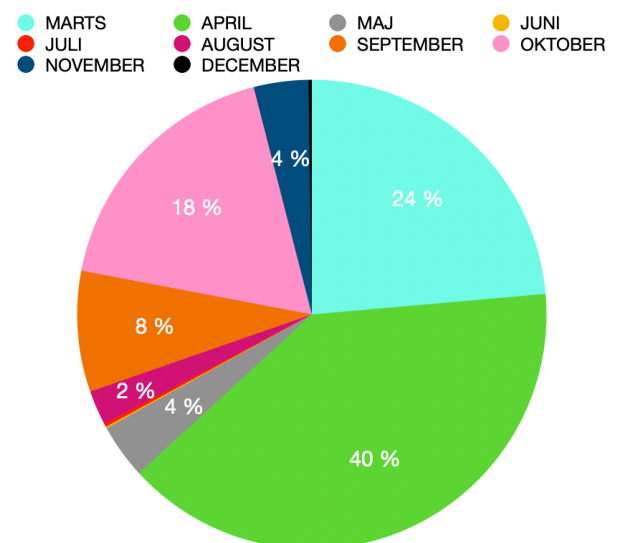
Hvornår er der størst chance for at se Rødtoppet Fuglekonge ved Gedser?

Rødtoppet Fuglekonge ses ved Gedser i alle måneder undtagen januar og februar, hvilket passer med at arten vurderes at være sjælden, men årlig (hyppigst i Østdanmark) om vinteren - og der er da også blot to fund fra Gedser i december måned.

Til trods for at Gedser er et af landets mest kendte efterårstræksteder, så er der en klar overvægt af Rødtoppede Fuglekonger ved Gedser om foråret, både hvad angår antal observationsdage - som det ses i figur 4 med 59% af observationerne gjort mellem marts og maj, og hvad angår antal registrerede fugle - som det ses i figur 5 med 68% af fuglene i de samme tre forårs måneder.

Figur 4: Registreringer fordelt på måneder

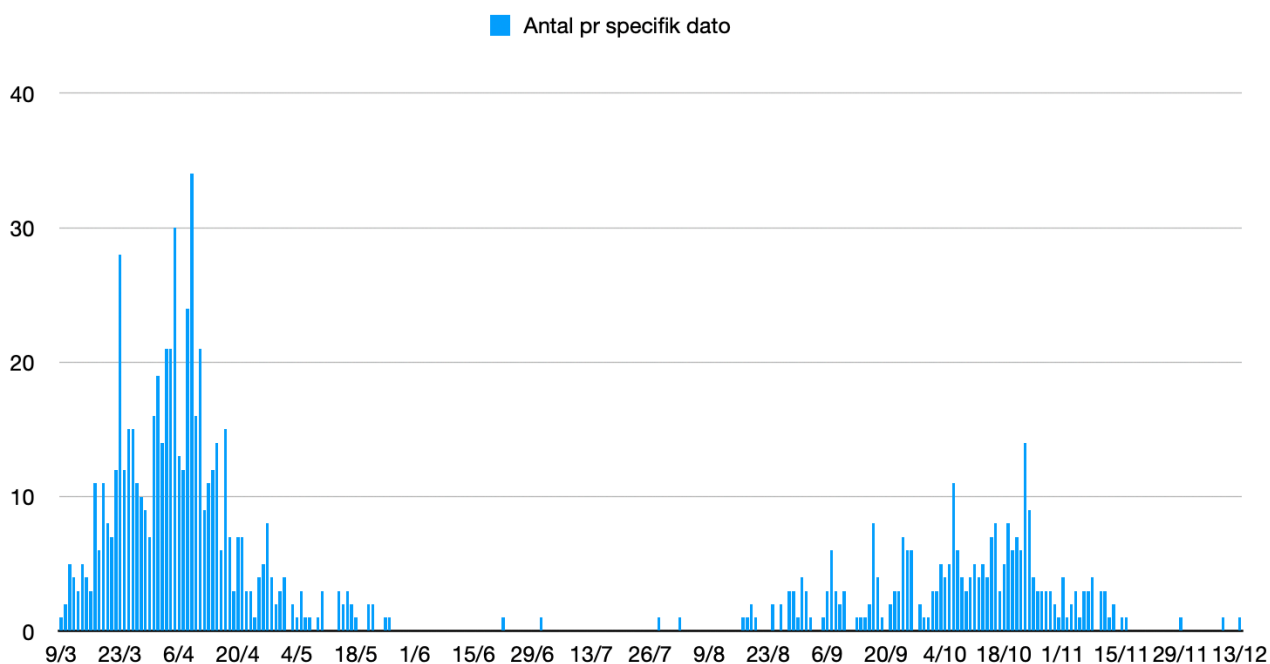

Figur 5: Antal fugle fordelt på måneder

Det fremgår tydeligt, at i begge henseender er april langt den bedste måned - både hvad angår observationsdage og antal fugle registreret. Det er netop her, eller slut marts, at de førmtalte trækfald forekommer ved Gedser.

Dog skal oktober måned også fremhæves, bl.a. som den måned med næstflest observationsdage og tredjeflest antal fugle.

Endelig viser figur 6 nedenfor fordelingen af fugle pr enkeltstående datoer (hvor årstallet er filtreret fra) og som tydeligt viser en klar top i forekomster i løbet af slut marts og især den første tredjedel af april, samt igen en generel forekomst med gode antal i midten af oktober - plus minus et par uger.

Figur 6: Antal Rødtoppede Fuglekonger i Gedser-området 1998-2023, fordelt på hver enkelt dato mellem tidligst og senest forekommende fugle.

Hvor er der størst chance for at se Rødtoppet Fuglekonge ved Gedser?

Det er ikke nogen overraskelse at de fleste observationer og individer observeres ved Gedser Odde, hvilket hovedsagligt er resultatet af rastende og ikke mindst ringmærkede fugle i Fyrhaven ved Fuglestationen. Der bliver dog også af og til observeret enkelte trækkende og kortvarigt rastende fugle på selve Odden i forbindelse med træktælling.

Ellers er Kroghage-området det bedste sted til at finde rastende, måske endog syngende, fugle om foråret. Et godt sted at kigge forår og efterår, er i træerne lige efter jernbaneoverskæringen og langs Vesterled samt Solvej og stierne ved kolonihavehusene bagved. Ligeledes har både Frisenfeldt og Kanalerne samt Birkemose nogle gode områder til kratlusk og specielt om efteråret i blandede småfugle-flokke eller i forbindelse med trækfald om foråret burde det være muligt at finde en af de smukke rødtoppede blandt fuglekongerne.

LOKALITET	OBSERVATIONER	INDIVIDER
Birkemose (Sydfalster)	12	18
Frisenfeldt og Kanalerne	7	9
Gedser Agerland	1	1
Gedser By	24	32
Gedser By, Havn og Lystbådehavn	3	3
Gedser Odde	479	750
Kroghage ved Gedser	37	51
Vesterhave	9	13

Figur 7: Fordelingen på de forskellige lokaliteter i Gedser-området.

Konklusion

Rødtoppet Fuglekonge er virkelig en af de "gode" arter som Gedser kan fremvise med stor sikkerhed både forår og efterår og ikke mindst med nogle imponerende tal for ringmærkning i forhold til landsgennemsnittet. For en art med en mere sydlig og østlig udbredelse i Europa, spiller geografien og Gedser Oddes placering helt sikkert en rolle for disse mange forekomster.

Det kan kun opfordres til, at man lægger vejen forbi Gedser en tidlig morgen i slut marts eller tidligt april, hvor der næsten med garanti er Rødtoppede Fuglekonger i området - måske endog med et "fald" af adskillige fugle. Endvidere vil lidt vedholdende kratlusk og "phishing" i Kroghage-området i f.eks oktober givetvis kunne resultere i et par smukke rødtoppede småfugle.

Den meget høje frekvens på den Rødtoppede Fuglekonges spæde stemme, kan, ligesom med Fuglekongen, volde problemer at høre med alderen. Således kan de syngende forårsfugle nemt misses af selv de grundigste observatører i området om foråret - og sågar resultere i en ufrivillig under-rapportering. Ikke desto mindre er det relativt nemt at lokke de nysgerrige grupper af småfugle, specielt Fuglekongerne, nærmere med lidt "phishing" og glæden er altid stor når der blandt de almindelige Fuglekonger viser sig et smukt hvidt øjenbryn på en Rødtoppet.

Læs mere om Rødtoppet Fuglekonge generelt på <https://dofbasen.dk/danmarksfugle/art/13150>

Afslutningsvis opfordrer Gedser Fuglestation alle til at taste såvel ældre som fremtidige fund af Rødtoppet Fuglekonge ind i DOFbasen, således at vi kan opnå en endnu bedre statistik.

Rødtoppet Fuglekonge, Kroghage 21.10.2022 - foto Morten Lisse